

บทบาทผู้ช่วยคนพิการ กับการดำรงชีวิตอิสระของคนพิการ

๙ สิงหาคม ๒๕๕๓

ณ โรงแรม ที.เค.เพลส

นียมการดำรงชีวิตอิสระของคนพิการ

การดำรงชีวิตอิสระของคนพิการ (Independent Living) หมายถึง การที่คนพิการสามารถกำหนดแนวทางการดำรงชีวิตของตนเองได้อย่างสมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยไม่ขึ้นอยู่กับความพิการว่าจะรุนแรงมากน้อยเพียงไร ทั้งนี้อาศัยบริการความช่วยเหลือเท่าที่จำเป็น

กรณีคนพิการรุนแรงจนไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ จำเป็นต้องได้รับบริการผู้ช่วยเหลือส่วนตัว

นิยามผู้ช่วยเหลือส่วนตัว

ผู้ช่วยเหลือส่วนตัว (Personal Assistant หรือ PA) หมายถึง ผู้ที่ให้การช่วยเหลือคนพิการในการทำกิจกรรมส่วนตัว ในกรณีที่คนพิการ (รุนแรง) ไม่สามารถทำได้ด้วยตนเอง

ซึ่งผู้ช่วยเหลือส่วนตัว ตามแนวคิดการดำรงชีวิตอิสระของคนพิการ จะไม่ช่วยตามที่ตนเองคิดและไม่ตัดสินใจแทนคนพิการ แต่จะช่วยตามการตัดสินใจของคนพิการ

นิยามคนพิการรุนแรง

คนพิการรุนแรง หมายถึง คนพิการที่มีสภาพความพิการรุนแรงจนไม่สามารถช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เช่น อาบน้ำ ล้างหน้า แปรงฟัน รับประทานอาหารวมใส่เสื้อผ้า ขับถ่าย/ทำความสะอาดหลังขับถ่าย หรือมีสภาพความพิการซ้ำซ้อนจนไม่สามารถ เข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้

นิยามคนพิการ ตาม พรบ.ส่งเสริมฯ

คนพิการ หมายความว่า บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความจำเป็นเป็นพิเศษที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใด เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป

นิยามผู้ช่วยคนพิการ ตาม พรบ.ส่งเสริมฯ

ผู้ช่วยคนพิการ หมายความว่า บุคคลซึ่งให้ความช่วยเหลือคนพิการเฉพาะบุคคลเพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจวัตรที่สำคัญในการดำรงชีวิต

กิจวัตรที่สำคัญในการดำรงชีวิต หมายความว่า การปฏิบัติภารกิจในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมของคนพิการซึ่งมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันหรืออยู่ร่วมกับบุคคลทั่วไปในสังคม

21 10 2004

ความสำคัญ/ความจำเป็นที่ต้องมี PA

- ☑ คนพิการไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้
- ☑ เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนพิการตามกฎหมาย มาตรา 20 (10) พรบ.ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550
- ☑ ช่วยลดเวลาในการทำกิจวัตรประจำวันลง ทำให้คนพิการมีเวลาสำหรับกิจกรรมอื่นมากขึ้น เช่น เรียนหนังสือ ทำงาน พักผ่อน ฯลฯ
- ☑ ช่วย使人พิการตระถึงคุณค่าในตัวเอง และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถทำภารกิจต่าง ๆ ได้ตามที่ตนเองต้องการ และสามารถจัดการชีวิตตัวเองได้ ไม่เป็นภาระให้ใครมาคอยดูแล (ดูแลตัวเอง)

ความสัมพันธ์ระหว่าง IL กับ PA

แนวคิด IL ให้ความสำคัญกับ การมีอิสระทางความคิด/มีทางเลือก และโอกาสที่จะดูแลตนเอง วางแผนการดำรงชีวิตด้วยตนเอง โดยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินชีวิตและได้รับความช่วยเหลือเท่าที่จำเป็น

บริการผู้ช่วยคนพิการ ตามแนวคิด IL ทุกคนพิการจะเป็นผู้คิดวางแผน กำหนดรายละเอียดความช่วยเหลือ ให้ผู้ช่วยคนพิการทำ โดยทั้งสองฝ่ายจะต้องได้รับการฝึกให้สามารถทำงานร่วมกันได้ ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด ในลักษณะคนพิการดูแลตัวเองโดยอาศัยความช่วยเหลือจากผู้ช่วยคนพิการ...เท่าที่จำเป็น

สิทธิของ PA ในการปฏิบัติงาน

- ♿ ผู้ช่วยคนพิการ มีสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทนตามความเป็นจริงในการปฏิบัติงานตามข้อตกลงที่ได้ทำไว้กับศูนย์ฯ หรือคนพิการ
- ♿ ผู้ช่วยคนพิการ มีสิทธิในการ “ยกเลิก” การให้บริการต่อคนพิการได้ในกรณีที่ ผู้ช่วยคนพิการไม่สามารถให้ความช่วยเหลือคนพิการได้ โดยต้องแจ้งให้ศูนย์ฯ ทราบล่วงหน้าก่อน 3 วัน หรือตามที่ตกลงกันในสัญญา พร้อมทั้งให้เหตุผลในการยกเลิกการให้บริการแก่คนพิการด้วย

สิทธิของ PA ในการปฏิบัติงาน

- ♿ ในกรณีที่ ผู้ช่วยคนพิการทำงานเกินเวลาที่ตกลง ผู้ช่วยคนพิการมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนจากการทำงานล่วงเวลา หรือมีสิทธิในการลดชั่วโมงการให้ความช่วยเหลือในวันอื่น เพื่อเป็นการชดเชย ทั้งนี้แล้วแต่ข้อตกลงกันระหว่างศูนย์ คนพิการ และผู้ช่วยคนพิการ
- ♿ ผู้ช่วยคนพิการ มีสิทธิที่จะทราบตารางกิจกรรมของคนพิการเป็นการล่วงหน้าอย่างน้อย 3 วัน เพื่อการปฏิบัติงานได้
- ♿ ผู้ช่วยคนพิการ มีสิทธิที่จะขอคำปรึกษากับศูนย์ เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับคนพิการ หรือปัญหาในการปฏิบัติงานได้

บทบาทหน้าที่ของ PA ในการปฏิบัติงาน

- ♿ ผู้ช่วยคนพิการ ควรทำความเข้าใจในแนวคิด IL ก่อนการปฏิบัติงานจริง เพื่อให้สามารถให้บริการคนพิการได้ตามวัตถุประสงค์ในการฝึกทักษะการดำรงชีวิตอิสระได้
- ♿ ผู้ช่วยคนพิการ ควรมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ และรักษาเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ให้ความช่วยเหลือคนพิการ
- ♿ ผู้ช่วยคนพิการ ควรทำความเข้าใจเทคนิควิธีการให้ความช่วยเหลือคนพิการ และเรียนรู้การช่วยเหลือคนพิการเฉพาะราย

บทบาทหน้าที่ของ PA ในการปฏิบัติงาน

- ♿ ผู้ช่วยคนพิการ ควรทำความเข้าใจในแผนงานของคนพิการเสมือนเป็นแผนการปฏิบัติงานของตนเอง
- ♿ ผู้ช่วยคนพิการ ควรให้ความช่วยเหลือตามความต้องการของคนพิการ ไม่ควรคิดและตัดสินใจแทนคนพิการ
- ♿ เมื่อผู้ช่วยคนพิการ ไม่เข้าใจในความต้องการของคนพิการ ควรถามคนพิการให้ชัดเจนในความต้องการนั้น ๆ
- ♿ ผู้ช่วยคนพิการ ไม่ควรแสดงกริยาท่าทางที่ไม่ดี ไม่พอใจ หรือการใช้น้ำเสียงที่ไม่สุภาพต่อคนพิการ

บทบาทหน้าที่ของ PA ในการปฏิบัติงาน

- ♿ ผู้ช่วยคนพิการ ต้องรักษา “ความลับ” ของคนพิการ ที่ตนได้รับรู้/รับทราบมา อันเนื่องจากการปฏิบัติงานให้ความช่วยเหลือคนพิการ ไม่ว่าจะเป็นการพูดคุยกันเองในหมู่ผู้ช่วยคนพิการ ครอบครัวคนพิการ ญาติคนพิการ หรือพูดคุยกับบุคคลภายนอก

ความคาดหวังต่อผู้ช่วยคนพิการ

- ☑ เป็นผู้สนับสนุนให้คนพิการสามารถทำภารกิจต่าง ๆ ได้ตามที่ตนเองคิดและตัดสินใจ (ไม่คิดและตัดสินใจแทนคนพิการ)
- ☑ ช่วยเหลือคนพิการด้วยความเต็มใจและปฏิบัติงานต่อคนพิการด้วยความเป็นมืออาชีพ (รับผิดชอบ, ตรงเวลา, รักษาความลับ ฯลฯ)
- ☑ มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อคนพิการและความพิการ ตระหนักถึงคุณค่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน
- ☑ พัฒนามาตรฐานและคุณภาพบริการ PA สู่การเป็นอาชีพที่มีเกียรติและเป็นที่ยอมรับของสังคม

สิทธิของ ในการรับบริการจาก PA

- คนพิการมีสิทธิที่จะตัดสินใจด้วยตนเองในการขอความช่วยเหลือจากผู้ช่วยเหลือและมีสิทธิในการตัดสินใจในการดำรงชีวิตอิสระได้ตามความสามารถของตนเอง
- คนพิการมีสิทธิที่จะเลือกรับบริการจากผู้ช่วยเหลือคนพิการ (คนใดคนหนึ่ง) ได้ตามความเหมาะสม
- คนพิการมีสิทธิที่จะกำหนดการรับความช่วยเหลือจากผู้ช่วยเหลือได้ตามตารางเวลาที่กำหนดไว้
- คนพิการมีสิทธิที่จะเปลี่ยนตัวผู้ช่วยเหลือได้ ถ้าผู้ช่วยเหลือปฏิบัติงานได้ไม่ตรงตามข้อตกลง หรือมีการแสดงกิริยาที่ไม่เหมาะสมต่อคนพิการ

สิทธิของ ในการรับบริการจาก PA

- คนพิการมีสิทธิที่จะขอปรึกษากับศูนย์ หรือผู้ให้คำปรึกษานั้นเพื่อน
เมื่อมีปัญหากับผู้ช่วยเหลือในการให้ความช่วยเหลือ หรือรู้สึกไม่
สบายใจในการใช้ชีวิตอิสระร่วมกับผู้ช่วยเหลือ

หน้าที่ของ ในการรับบริการจาก PA

- คนพิการควรรู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่ของผู้ช่วยเหลือคนพิการในการให้ความช่วยเหลือ เฉพาะในส่วนที่คนพิการทำเองไม่ได้ แต่ในส่วนที่สามารถทำเองได้ ไม่ควรให้ผู้ช่วยเหลือช่วย เพราะจะทำให้ผิดวัตถุประสงค์การปฏิบัติงานของผู้ช่วยเหลือ
- คนพิการควรรู้จักวางแผนและจัดสรรเวลาในการรับความช่วยเหลือจากผู้ช่วยเหลืออย่างมีคุณค่า
- คนพิการควรประเมินความต้องการและกำหนดแผนการใช้งานผู้ช่วยเหลือในแต่ละวันของตนเองก่อน ว่าต้องการให้ผู้ช่วยเหลือช่วยในเรื่องใดบ้าง เพื่อให้ผู้ช่วยเหลือทำความเข้าใจในสิ่งที่คนพิการต้องการความช่วยเหลือได้อย่างชัดเจน

หน้าที่ของ ในการรับบริการจาก PA

- คนพิการควรใช้คำพูดที่ชัดเจน และน้ำเสียงที่สุภาพในการขอความช่วยเหลือจากผู้ช่วยเหลือคนพิการ
- คนพิการที่ขาดประสบการณ์ ขาดความมั่นใจหรือไม่สามารถบอกความต้องการของตนได้ ควรได้รับการฝึกทักษะในการขอรับความช่วยเหลือจากผู้ช่วยเหลือก่อน
- คนพิการควรให้เกียรติผู้ช่วยเหลือคนพิการ ทั้งในขณะปฏิบัติหน้าที่ให้ความช่วยเหลือ และไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่
- กรณีคนพิการมีปัญหากับผู้ช่วยเหลือ หรือรู้สึกไม่สบายใจในการใช้ผู้ช่วยเหลือคนพิการ ไม่ควรแก้ไขปัญหาคด้วยตัวเอง แต่ควรแจ้งให้ศูนย์ฯ เป็นผู้จัดการให้

ข้อควรระวัง ! ในการปฏิบัติตัวต่อ PA

- ☑ คนพิการต้องรู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเอง ไม่ควรใส่อารมณ์หรือระบายอารมณ์ของตนเองต่อผู้ช่วยเหลือคนพิการ
- ☑ คนพิการควรระวังคำพูด และปฏิกริยาทำทางต่าง ๆ ที่ไม่สุภาพต่อผู้ช่วยเหลือคนพิการ
- ☑ คนพิการไม่ควรขอความช่วยเหลือจากผู้ช่วยเหลือเกินกว่าหน้าที่ที่ได้ตกลงกันไว้
- ☑ คนพิการควรเคารพสิทธิของผู้ช่วยเหลือส่วนตัว ในการปฏิบัติงาน ไม่ควรละเมิดสิทธิ (ส่วนตัว) ของผู้ช่วยเหลือคนพิการ

บทบาทหน้าที่ของครอบครัวคนพิการ

- ครอบครัวควรทำความเข้าใจกับสภาพความพิการของสมาชิกในครอบครัว ว่าความพิการที่เกิดขึ้น ไม่ได้จำกัดความสามารถทั้งหมดของคนพิการ คนพิการสามารถที่จะแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวเองได้ เขาสามารถช่วยเหลือตนเองได้ในส่วนที่เขาทำได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยบุคคลในครอบครัวทุกเรื่อง
- ครอบครัวควรจะเข้าใจและยอมรับในความสามารถของคนพิการ และควรเคารพการตัดสินใจของเขา (ครอบครัว) ไม่ควรที่จะตัดสินใจแทนเขาทุกเรื่อง เพราะสิ่งที่คนในครอบครัวตัดสินใจอาจจะไม่ใช่ที่คนพิการต้องการ
- กรณีคนพิการรุนแรง ที่ไม่สามารถจะช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน ได้ จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากผู้ช่วยเหลือ ครอบครัวจึงควรทำความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้ช่วยเหลือคนพิการ และไม่ควรใช้ผู้ช่วยเหลือทำหน้าที่อื่น นอกเหนือจากการให้ความช่วยเหลือคนพิการเท่านั้น

บทบาทหน้าที่ของครอบครัวคนพิการ

- ครอบครัวคนพิการ ควรจะเป็นผู้ที่คอยให้กำลังใจและสนับสนุนคนพิการให้กล้าเผชิญกับความพิการและปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในการดำเนินชีวิตด้วยตัวของเขาเอง เพื่อให้เขาพร้อมที่จะออกสู่สังคมและมีชีวิตเหมือนคนทั่วไป
- บทบาทเหล่านี้จะทำให้คนพิการเกิดความภาคภูมิใจ และเห็นคุณค่าในตนเอง อันจะนำไปสู่การดำรงชีวิตอิสระที่จะทำให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และไม่เป็นภาระแก่ผู้อื่น

ขอขอบคุณทุกท่าน....
ด้วย
ที่รับฟังอย่างตั้งใจ